

Экологиялық-биологиялық және туристік-өлкетану бағытында қосымша білім беруді дамыту сұрақтары бойынша Республикалық үйлестіру кеңесінің кеңейтілген отырысының ұсынымы

2016 жылғы 8 желтоқсан

Алматы қаласы

Білім беру жүйесінің жаңғыруына байланысты қосымша білім беру ұйымдарының қызметінде едәуір өзгерістер болып жатыр. Заманауи қоғамда қосымша білім беру жүйесі тәжірибелі-бағдарланған, ескірген «үйірме» түрінен кетуге, клубтық пен студиялық қозғалыстың дамуына бағытталған болуы керек.

Кейінгі кездері білім берудің оқу және сабақтан тыс қызметіндегі туристік-өлкетану және экология-биологиялық бағыттарының рөлі тапжылмай өсіп келеді. Бұл білім және мәдениет ұйымдарының ведомствоаралық қарым-қатынасы жағдайында білім алушылардың сабақ және сабақтан тыс қызметіне, «Мәңгілік Ел» патриоттық актісінің басым бағыттарын ескере отырып, балалардың жалпы орта және қосымша білім берудің бірігуіне, жалпы барлық пән салаларына байланысты.

Жергілікті деңгейде өңірлік жоспарлар, білім алушылардың сабақтан тыс қызметінің бағдарламалары бар және жүзеге асырылып жатыр, білім алушылардың ізденіс-зерттеушілік қызметі ұйымдастырылуда, сәйкесінше бағыттар бойынша көптеген іс-шаралар өткізілуде.

Үйлестіру кеңесінің қатысушылары туристік-өлкетану және экология-биологиялық қызметті дамытудың заманауи үрдістерін талқылай келе:

қосымша білім беру тану мен шығармашылықта нақты қажеттілікті иеленуге, өзін барынша дамытуға, пәнді, әлеуметтік, кәсіби, тұлғалық өзін-өзі анықтауға мүмкіндік беретін, балалар мен жастардың жеке, әлеуметтік және кәсіби өзін-өзі анықтауға бейімділіктерін, қабілеттері мен қызығушылықтарын дамытуды анықтайтын факторлардың бірі болып келеді деп белгіледі.

Жұмыстың аяқталуы бойынша отырыстың қатысушылары келесі ұсынымдарды қабылдады:

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігіне:

- Қазақстан Республикасының территориясында білім алушылармен туристік жорықтарды, экспедицияларды және экскурсияларды ұйымдастыру мен өткізу, туристік жорықтарды және спорттық бағдарлануды өту нормативтері туралы бұйрық дайындау және бекіту;

- Қазақстан Республикасы Ұлттық Экономика министрлігіне шатырлы, киіз үй лагерлері, жорықтар (біркүндік, екікүндік және тағы басқа) үшін тамақтану нормаларын бекіту бойынша сұрақтарын қарастыру бойынша сұраныс жіберу;

- оң тәжірибені зерттеу және жинақтау:

Батыс Қазақстан облысы экология-биологиялық орталығының (Кержикова Ф.Г.), Оңтүстік Қазақстан облысының жас туристер станциясының (Өмірбаева С.Ө.), Астана қаласы балалар-жасөспірімдер туризм және өлкетану орталығының (Әбенев М.Қ.) (мерзімі: 2017 жылғы 5 тамызға дейін);

Алматы қаласы жас натуралистер станциясының (директор - Аришева З.А.); Батыс Қазақстан облысы облыстық экология-биологиялық орталығының (директор - Дядов В.Н.), Өскемен қаласы оқу-зерттеу экобиоорталығының (директор - Цыганов А.П.) (мерзімі: 2017 жылғы 5 тамызға дейін).

Алматы және Астана қалаларының, облыстардың білім беру басқармаларына:

- «Мәңгілік Ел» Патриоттық Актісін іске асыру бойынша 2016-2018 жылдарға арналған іс-шаралар күнтізбесін жүзеге асыру бойынша жұмысты жандандыру;

- туристік-өлкетану және эколого-биологиялық бағыттағы қосымша білім беруді дамытудың өңірлік жоспарларын іске асыру бойынша жұмысты жалғастыру;

- 12-жылдық білім беру мен 5 күндік апта жағдайларында орта жалпы және қосымша білім берудің бірігуін қамтамасыз ету;

- балалардың қосымша білім берумен қамтылуына мониторинг жүргізу, соның ішінде білім берудегі ерекше қажеттіліктері, девиантты мінез-құлығы бар;

- туристік-өлкетану және эколого-биологиялық бағыттағы бірігуді дамыту бойынша, жалпы білім беру мектептері базасында «Жас геолог» үйірмелерін ашу бойынша жұмысты жалғастыру;

- білім алушыларға демалыс уақытында туристік бағдар әзірлеу. Көлікке, тұру орнына, тамақтануға, білім алушылар қауіпсіздігіне жеңілдіктер қарастыру (мерзімі: 2017 жылғы 20 қаңтарға дейін);

- «ЭКСПО-2017» шеңберінде жас өлкетанушылар, экологтар мен табиғат зерттеушілері форумының, «Менің Отаным - Қазақстан» туристік-өлкетану экспедициялық жасақтары слетінің мектеп, аудандық және облыстық деңгейлерде өткізілуін қамтамасыз ету.

Туристік-өлкетану және эколого-биологиялық бағыттағы қосымша білім беру ұйымдарына:

- «Мәңгілік Ел» Патриоттық Актісін іске асыру бойынша 2016-2018 жылдарға арналған іс-шаралар күнтізбесінің орындалуын қамтамасыз ету;

- Қазақстан Республикасында балалар-жасөспірімдер туризмін дамытудың 2015-2018 жылдарға арналған тұжырымдамалық тәсілдерін іске асыру бойынша жұмысты жалғастыру;

- «ЭКСПО-2017» шеңберінде жас өлкетанушылар, экологтар мен табиғат зерттеушілері форумының, «Менің Отаным - Қазақстан» туристік-өлкетану экспедициялық жасақтары слетінің мектеп, аудандық

және облыстық деңгейлерде ұйымдастырылуы мен өткізілуіне белсенді қатынасу;

- ата-аналар мен білім алушылардың қажеттіліктерін зерттеу, өзекті бағыттар бойынша жаңа бірлестіктерді ашу мақсатында үйірмелер тізімін қайта қарау;

- білім алушылардың сабақтан бос уақытта әртүрлі бағыттағы үйірмелерде жұмыспен қамтылуын қамтамасыз етуге және арттыруға ықпал ету, соның ішінде девиантты мінез-құлығы, ерекше қажеттіліктері бар;

- білім алушыларға арналған өңірлік туристік маршруттарды әзірлеуге қатысу (мерзімі: 2017 жылғы 20 қаңтарға дейін);

- туристік-өлкетану және эколого-биологиялық бағыттар бойынша атаулы оқу видеоматериалдарының (дәрістер, шеберлік сыныптар, үйірмелік сабақтар және т.б.) топтамасын дайындау (мерзімі: 2017 жылғы 20 қаңтарға дейін);

- туристік-өлкетану және эколого-биологиялық қызметті ақпараттық-насихаттық қамтамасыз ету бойынша медиапандарды әзірлеу (мерзімі: 2017 жылғы 20 қаңтарға дейін).

Қабылданған ұсынымдарды орындау туралы ақпаратты белгіленген мерзімдерде ҚР БҒМ РҚББОӨО-на беру.

Рекомендации
расширенного заседания Республиканского координационного
совета по вопросам развития туристско-краеведческого и эколого-
биологического направлений

8 декабря 2016 года

г. Алматы

В связи модернизацией системы образования происходят существенные изменения в деятельности организаций дополнительного образования. В современном обществе система дополнительного образования должна быть практико-ориентированной, направлена на уход от устаревших «кружковых» форм, на развитие клубного и студийного движения.

В последнее время неуклонно возрастает роль туристско-краеведческого и эколого-биологического направлений в учебной и внеурочной деятельности организаций образования. Это относится к практически ко всем предметным областям, к урочной и внеурочной деятельности школьников в условиях межведомственного взаимодействия организаций образования и культуры, интеграции общего среднего и дополнительного образования детей с учетом приоритетных направлений Патриотического акта «Мәңгілік Ел».

На местном уровне разработаны и реализуются региональные планы, программы внеурочной деятельности школьников, организуется поисково-исследовательская деятельность обучающихся, проводятся многочисленные мероприятия соответствующей направленности.

Обсудив современные тенденции в развитии туристско-краеведческой и эколого-биологической деятельности участники Координационного совета констатировали, что:

дополнительное образование является одним из определяющих факторов развития склонностей, способностей и интересов, личностного, социального и профессионального самоопределения детей и молодежи, позволяющее приобрести устойчивую потребность в познании и творчестве, максимально реализовать себя, самоопределиться предметно, социально, предметно, профессионально, личностно.

По окончании работы участники заседания приняли следующие рекомендации:

Министерству образования и науки Республики Казахстан:

- разработать и утвердить приказ об организации и проведении туристских походов, экспедиций и экскурсий с обучающимися на территории Республики Казахстан, нормативов на прохождение туристских походов и спортивного ориентирования;

- направить запрос в Министерство национальной экономики Республики Казахстан о рассмотрении вопросов по утверждению норм питания для палаточных, юрточных лагерей, походов (однодневные, двухдневные и др.);

- изучить и обобщить положительный опыт:

- Западно-Казахстанского областного эколого-биологического центра (Кержикова Ф.Г.), Южно-Казахстанской областной станции юных туристов (Омирбаева С.О.), центра детско-юношеского туризма и краеведения г. Астаны (Абенов М.К.) (срок: до 5 августа 2017 года);

- станции юных натуралистов г. Алматы (директор - Аришева З.А.); Восточно-Казахстанского областного эколого-биологического центра области (директор - Дядов В.Н.), учебно-исследовательского экобиоцентра г. Усть-Каменогорска (директор - Цыганов А.П.) (срок до 5 ноября 2017 года).

Управлениям образования областей, гг. Алматы и Астана:

- активизировать работу по реализации Календаря мероприятий по реализации Патриотического Акта «Мәңгілік Ел» на 2016-2018 годы;

- продолжить работу по реализации региональных планов развития дополнительного образования туристско-краеведческого и эколого-биологического направлений;

- обеспечить интеграцию общего среднего и дополнительного образования в условиях 12-летнего образования и 5 дневной недели;

- вести мониторинг охвата детей дополнительным образованием, в том числе детей с особыми потребностями в образовании, девиантным поведением;

- продолжить работу по развитию объединений туристско-краеведческого и эколого-биологического направлений, открытию кружков «Юных геолог» на базе общеобразовательных школ;

- разработать туристские маршруты для обучающихся в каникулярное время. Предусмотреть преференции на транспорт, проживание, питание, обеспечение безопасности обучающихся (срок: до 20 января 2017 года);

- обеспечить проведение на школьном, районном и областном уровнях форума юных краеведов, экологов и натуралистов в рамках «Экспо-2017», слета туристско-краеведческих экспедиционных отрядов «Менің Отаным - Қазақстан».

Организациям дополнительного образования туристско-краеведческого и эколого-биологического направлений:

- обеспечить исполнение Календаря мероприятий по реализации Патриотического Акта «Мәңгілік Ел» на 2016-2018 годы;

- продолжить работу по реализации Концептуальных подходов к развитию детско-юношеского туризма в Республике Казахстан на 2015-2018 годы;

- принять активное участие в организации и проведении на школьном, районном и областном уровнях проведение форума юных краеведов, экологов и натуралистов в рамках «Экспо-2017», слета туристско-краеведческих экспедиционных отрядов «Менің Отаным - Қазақстан»;

- изучить потребности родителей и обучающихся, пересмотреть реестр кружков с целью открытия новых объединений по актуальным направлениям;

- способствовать увеличению и обеспечению занятости обучающихся, в том числе, с девиантным поведением, с особыми потребностями в свободное от учебы время в кружках различных направлений;

- принять участие в разработке региональных туристских маршрутов для обучающихся (срок: до 20 января 2017 года);

- подготовить серию адресных обучающих видеоматериалов (лекции, мастер-классы, кружковые занятия и др.) по туристско-краеведческому и эколого-биологическому направлениям (срок: до 20 января 2017 года);

-разработать медиапланы по информационно-пропагандистскому обеспечению туристско-краеведческой и эколого-биологической деятельности (срок: до 20 января 2017 года).

Информацию о выполнении принятых рекомендаций предоставить в установленные сроки в РУМЦДО МОН РК.